

# Mundur i symbole Armii Krajowej

Powinnością każdego żołnierza było wtopienie się w otoczenie. Żaden szczegół ubrania czy różnego rodzaju przedmiotów nie mógł wskazywać na przynależność ich właściciela do podziemnego Wojska Polskiego. Chodziło o zapewnienie bezpieczeństwa żołnierzom Armii Krajowej. Zasada ta obowiązywała wszystkich działających w konspiracji i dotyczyła zarówno działań sabotażowych, jak i dywersyjnych. Dlatego też, aby ukryć przed okupantem przenoszone materiały konspiracyjne, wykorzystywano najprzeróżniejsze skrytki.

Pomimo konspiracji istniała jednak część Sił Zbrojnych w Kraju, która występowała w umundurowaniu. Były to oddziały partyzanckie oraz oddziały Armii Krajowej walczące podczas powstania warszawskiego. Wiele oddziałów partyzanckich występowało w pełnym umundurowaniu znanym jeszcze sprzed 1939r. Ogólnie starano się ujednoczyć umundurowanie żołnierzy Armii Krajowej. Chodziło nie tylko o względy wojskowe, ale również psychologiczne. Ważne bowiem było, aby ludność cywilna wsi nie miała problemów z rozpoznawaniem oddziałów leśnego wojska.

W 1942r. w związku z przygotowaniami do powszechnego powstania wydano „Instrukcję zaopatrzenia dla kwatermistrzów obwodów na okres powstania”. W instrukcji pisano o oznakach powstańczych, do których zaliczono:



- białą – czerwoną opaskę z literami WP noszoną na prawym ramieniu powyżej łokcia,

- orła na czapce, a w razie jego braku białoczerwony proporczyk. Najważniejszym elementem umundurowania był orzełek na czapce. Ich ilość była jednak ograniczona i dlatego często wykorzystywano nawet przedwojenne orły. Niekiedy idący do oddziału leśnego lub powstania chłopak otrzymywał od ojca orzełka noszonego w czasie I wojny światowej. Nie pokrywało to jednak wzrastającego zapotrzebowania. Pomimo trudności wojennych rozpoczęto produkcję orzełków w warunkach konspiracyjnych i partyzanckich. Orzełki swoim wyglądem i rozmiarem nawiązywały do wzoru orła z 1919r. Mogły być wykonane z metalu, choć noszono także orły haftowane. Ich wykonaniem zajmowała się nie tylko Wojskowa Służba Kobiet, ale również sami żołnierze.



W leśnych oddziałach Armii Krajowej stosowano także oznaki noszone na rękawach mundurów. Pełniły one funkcję znaków rozpoznawczych.

Symbolem większości sztandarów i proporców AK był biały orzeł w koronie – godło Rzeczypospolitej Polskiej. Popularny był też wizerunek Królowej Korony Polskiej – Matki Boskiej Częstochowskiej. Poza tymi symbolami występowały znaki Polski Walczącej, herby miast, skróty nazw organizacji tworzących dany oddział. Funkcjonowały



także napisy o patriotycznych i religijnych treściach. Najczęściej pojawiała się dewiza: *Bóg, Honor i Ojczyzna*.

Należy podkreślić, że w warunkach wojny wszelkie oznaki pełniły specyficzną funkcję – były symbolem państwa polskiego i jego wojska walczącego o wolność.